

**Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Adalet MYO
HBYS Programı**

**Mali Hukuk Bilgisi
Dersleri**

ÜNİTE II

KAMU GELİRLERİ

İRADI KAMU GELİRLERİ

- İradi kamu gelirleri, *mülk ve teşebbüs gelirleri, hibe ve bağışlamalar, dış yardımlar ile gönüllü borçlanmalar* gibi 4 grup kamu gelirinden oluşur.

İRADİ KAMU GELİRLERİ

- 1) *mülk ve teşebbüs gelirleri,*
- 2) *hibe ve bağışlamalar,*
- 3) *dış yardımlar*
- 4) *gönüllü borçlanmalar*

Mülk ve Teşebbüs Gelirleri

- Ortaçağda devletin en önemli gelirlerini mülk ve teşebbüs gelirleri oluştururken, günümüzde özelleştirme olgusu sonucunda devletin sahip olduğu mülkler ile iktisadi teşebbüslerin sayısı ile bunlardan elde ettiği gelirlerin tutarı cebri kamu gelirleri karşısında son derece az kalmaktadır.
- Bir tüzel kişi olan devlet hak ve fiil ehliyetine sahiptir; bu nedenle devlet malvarlığı sahibi olabilir ve bu malvarlığı üzerinde çeşitli tasarruflarda (kiraya verme, satma gibi) bulunabilir yine devlet bir iktisadi işletme kurup bunu işletebilir.
- Devletin değeri önemli tutarlara erişen büyük bir malvarlığı vardır. Bu malvarlığının önemli bir kısmını ise gayrimenkuller oluşturur. Bu gayrimenkullerin bir kısmı kamu hizmetine ve kamusal amaçlara tahsis edilir. Gayrimenkullerin kalan kısmı ise satılır ya da kiraya verilir. Devletin sattığı ya da kiraladığı gayrimenkullerden elde ettiği gelirlere mülk gelirleri denir.
- Teşebbüs gelirleri ise devletin sermayesinin tümüne ya da büyük kısmına sahip olduğu iktisadi teşebbüslerinin özel kişiler gibi ticari ve sınai faaliyette bulunması sonucunda elde edilen kamu geliri türüdür. Bu teşebbüsler kâr ediyorsa devlet açısından gelir söz konusu olur. Fakat KİT'ler zarar ederse bu zarar mali transferler vasıtası ile devlet tarafından kapatılır.

Hibe ve Bağışlamalar

- Bir tüzel kişi olarak devlet sahip olduğu hak ve fiil ehliyetine dayanarak çeşitli hukuki iřlemler yapabilir.
- Bu işlemlerden olan devlet lehine yapılan bağışlamalar ve hibeler vasıtasıyla da devlet gelir elde edebilir.
- Hibe veya bağış bir malı veya hakkı ya da belli miktarda parayı karşılık beklemeden birine vermek anlamına gelir. Hibe daha ziyade nakdi bağışı ifade bir kelime olarak kullanılmakta, bağışlamanın konusu aynı ya da nakdi her Őey olabilir.
- Bağışlama ile devlet yapmak zorunda kalacağı bir masraftan tasarruf etmiş olur ki bu da kamu finansmanı açısından kolaylık sağlayan bir durumdur.

Dış Yardımlar

- Devletlerarasında vuku bulan dış yardımlar da yardımda bulunan devlet açısından bir gelir unsuru oluşturur.
- Ancak II. Dünya Savaşı sonunda ABD tarafından Avrupa ülkelerine savaşın yıkımını gidermek için yapılan Marshall Yardımı'nda olduğu gibi dış yardımlar çoğu kez politik temellere dayanır, insani olmaktan çok siyasal nitelik taşır. Yardımda bulunan devletler yardımda buldukları devletleri bu yolla bazen kendilerine bağımlı kılmak isterler.

Gönüllü Borçlanmalar

- Devlet tüzel kişiliğinin sağladığı fiil ehliyetine istinaden borç ilişkilerine taraf olup borç altına girebilir.
- Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerinin borçlanmaları esas itibariyle gönüllü nitelikte gerçekleşir. Gönüllü (ihtiyari) borçlanmada finansman ihtiyacı duyan devlet veya kamu tüzel kişisi tahvil, bono gibi borçlanma enstrümanları çıkarıp bunları para piyasasına sürer. Devlet tahvilleri ve hazine bonolarını mali yatırım yapmak isteyenler satın alır. Kamunun borçlanma koşullarını uygun bulanlar arz edilen tahvil ve bonoları satın almak sureti ile kamuya borç verir. Burada kesinlikle bir kamu gücü kullanımı ve cebrilik söz konusu değildir.
- İhtiyari borçlanma da vergilendirme kadar yaygın bir finansman yöntemidir. Bütçe açık verdiğinde bu açık borçlanma yolu ile kapatılır.
- Borçlanmayı vergiden ayıran özellik kural olarak borçlanmanın gönüllü, verginin ise zorunlu olmasıdır. Ayrıca vergide bir geri ödeme söz konusu olmadığı halde borçlanmada borç alınan para vade sonunda faizi ile birlikte geri ödenir.

Ders sonu

